

1 Miljöbedömning

En kommun som upprättar (eller ändrar) en vattentjänstplan ska under vissa förutsättningar göra en strategisk miljöbedömning (se 6 kap. 3 § miljöbalken). Den strategiska miljöbedömningen består enligt 6 kap. 9 § miljöbalken av fyra steg.

Kommunens skyldighet att göra en strategisk miljöbedömning regleras i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Det som är avgörande för huruvida kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning eller inte, är om genomförandet av vattentjänstplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om genomförandet av vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras.

1.1 Behov av strategisk miljöbedömning för vattentjänstplanen

1.1.1 Bedömning om planen automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan

Vissa vattentjänstplaner ska enligt 2 § miljöbedömningsförordningen alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det gäller om genomförandet av planen kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (så kallat Natura 2000-tillstånd). Om sådant tillstånd krävs behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras.

En betydande miljöpåverkan ska också alltid antas om planen anger förutsättningar för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller bilagan till förordningen. Några exempel på sådana verksamheter och åtgärder är avloppsreningsverk, anläggning av vattenledningar över långa avstånd och system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning.

Genomförandet av vattentjänstplanen omfattar inte någon verksamhet eller åtgärd som kräver Natura 2000-tillstånd. Vattentjänstplanen anger inte heller förutsättningar för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller bilagan till förordningen. Det innebär att genomförandet inte automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

1.1.2 Undersökning av om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

När genomförandet av en vattentjänstplan inte automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen undersöka om genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (jfr 6 kap. 5 § miljöbalken).

Undersökningen innebär enligt 6 kap. 6 § miljöbalken att kommunen i ett första steg identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Om kommunen gör bedömningen att genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras. Om kommunen i stället bedömer att genomförandet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen i ett andra steg samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Vad kommunen ska utgå från när den identifierar omständigheterna anges i 5 § miljöbedömningsförordningen. Enligt paragrafen ska identifieringen utgå från:

1. i vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen
 - a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,
 - b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,
 - c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller
 - d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen,
2. miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen,
3. de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper,
4. i vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna,
5. miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper,
6. miljöeffekternas omfattning,
7. riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,
8. det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och
9. påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Kommunen gör beträffande dessa omständigheter följande bedömning:

1. a) I vilken utsträckning planen anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser

Enligt planen utreds utformning av ett nytt vattenverk som ska ersätta Fallingebergs vattenverk för att komma till rätta med kvalitetsanmärkningar samt för att eventuellt även kunna försörja Gusum och Ringarum. Utredningen är ännu i ett tidigt skede där alternativ utreds. Nödvändiga miljöbedömningar och tillstånd kommer sökas inom projektet inför utförande.

Enligt planen pågår utredning för att utöka kapaciteten hos Snäckevarps avloppsreningsverk. Nödvändiga miljöbedömningar och tillstånd kommer sökas inom projektet inför utförande.

I planen beskrivs även arbetsgång och bedömningsmodell för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Inga utbyggnadsområden har identifierats. Behovsbedömningen resulterade i ett antal utredningsområden. Fortsatt utredning av dessa områden pågår i syfte att kategorisera de som utbyggnadsområde eller bevakningsområde. Generellt är syftet med utbyggnationer av VA-anläggningen i befintlig bebyggelse att få en miljö- och hälsomässigt hållbar VA-försörjning. För eventuell nyexploatering utreds miljöpåverkan för respektive område inom detaljplanearbetet.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

1. b) I vilken utsträckning planen har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför

Planen är i linje med och kommer att bidra till att uppnå mål i andra planer som berör kommunen så som översiktsplan, åtgärdsprogrammet för södra Östersjöns vattendistrikt 2022-2027 och Fördjupad vattenförsörjningsplan för Östergötlands län. Det handlar då om positiva miljöeffekter genom att ordna med robusta och hållbara VA-lösningar samt att skydda VA-anläggningen vid skyfall.

Kommunen bedömer att vattentjänstplanen bidrar positivt till de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

1. c) I vilken utsträckning planen har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt

Vattentjänstplanen syftar till att säkerställa en miljö- och hälsomässigt hållbar VA-försörjning på lång sikt samt att skydda VA-anläggningar vid skyfall. Enligt kommunen bidrar planen därmed till att främja en hållbar utveckling.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

1. d) I vilken utsträckning planen har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen

Vattentjänstplanen kommer inte att påverka möjligheterna att följa miljölagstiftningen. Planen kommer däremot att bidra till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

2. Miljöproblem som är relevanta för planen

De miljöproblem som anses relevanta för vattentjänstplanen är vattenkvaliteten hos berörda recipienter. Vattenkvaliteten hos recipienter påverkas av flertalet faktorer och verksamhetsutövare. För kommunens del är utsläpp av orenat dagvatten samt bristfällig rening eller bräddning av spillvatten faktorer som kan bidra till försämrad vattenkvalitet hos en recipient. Detta ingår i den tillsyn som miljökontoret bedriver. Även översvämningar till följd av skyfall är ett relevant miljöproblem för planen.

De åtgärder och utredningar som beskrivs i vattentjänstplanen syftar till att minska miljöproblemen, t.ex.:

- Kommunen ska påbörja arbetet med att ta fram åtgärdsförslag för att minska oönskade bräddningar av orenat avloppsvatten och skydda VA-anläggningarna från översvämning för att säkerställa dess funktion vid skyfall.
- I kommunen pågår ett arbete med att ta fram en dagvattenstrategi. Syftet med strategin är att ge kommunen ett stöd för långsiktigt hållbar hantering och utveckling av dagvattenfrågorna som både tillgodoser dagens behov samt möter framtida utmaningar gällande kvalitet och kvantitet.
- Utredningar av utredningsområden som kan innebära utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Miljöproblem minskas genom att en kommunal VA-försörjning ordnas i stället för enskilda lösningar i områden där förhållandena gör det svårt att få till väl fungerande enskilda avlopp. Detta minskar risken att förorena dricksvattentäkter och minskar risk för övergödning av recipienten.

- Framtagning av förnyelseplan för ledningsnät för att t.ex. minska mängden ovidkommande vatten som når spillvattensystemet.
- Tillsyn av enskilda avloppsanläggningar, vilket medför att bristfälliga anläggningar åtgärdas och på så sätt minskar utsläppen till närmiljön och recipienter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

3. De sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

De miljöeffekter som kan uppstå då åtgärder i vattentjänstplanen kommer till stånd är att ingrepp på mark och eventuellt vattendrag sker till följd av att kommunala VA-ledningar förnyas eller byggs ut till nya exploateringsområden eller i befintlig bebyggelse.

Vattentjänstplanen pekar inte ut specifika utyggnadsområden i befintlig bebyggelse då de fortsatt är under utredning. Därav går det inte att beskriva utmärkande egenskaper i specifika områden. Generellt syftar utbyggnad av VA-anläggningen i befintlig bebyggelse till att få en långsiktigt hållbar VA-försörjning både ur hälso- och miljöperspektiv och bedöms därmed på sikt ge positiva miljöeffekter.

Gällande nyexploatering genomförs separata miljöbedömningar inom varje detaljplan.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

4. I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

Vid förnyelse och utbyggnation av ledningsnät behöver den mest fördelaktiga dragningen och anläggningsmetoden som skyddar känsliga områden och ger minst ingrepp i naturen identifieras inom varje enskilt projekt. I samband med dessa arbeten följer kommunen de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap Miljöbalken. Man behöver också dimensionera anläggningen och se över behov av t.ex. bräddmagasin eller reservkraft för att anläggningen ska kunna fylla sin funktion även vid störningar eller skyfall. Kortsiktigt kan ingrepp i mark och eventuellt vattendrag innebära miljöpåverkan i de områden som arbeten sker, på lång sikt bedöms dock utbyggnation och förnyelse av VA-anläggningen generellt ge positiva miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan på lång sikt.

5. Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Vattentjänstplanen kommer inte att medföra några gränsöverskridande miljöeffekter. Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

6. Miljöeffekternas omfattning

De ingrepp på mark och eventuellt vattendrag som sker till följd av att kommunalt VA förnyas eller byggs ut till omvandlingsområden eller vid nyexploatering bedöms kortsiktiga och vägs upp av de positiva miljöeffekter som utbyggnaden ger långsiktigt.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

7. Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter

Åtgärder för att skydda VA-anläggningen mot skyfall minskar risk för hälsopåverkan genom att minska riskerna för förorening av dricksvattnet samt smitta i samband med bräddning av orenat avloppsvatten.

Att ansluta fler fastigheter till samma dricks- och avloppsvattensystem ökar sårbarheten vid allvarliga olyckor i tex. vattentäkt eller verk men hälsofördelarna för de enskilda fastighetsägarna blir sannolikt bättre då t.ex. dricksvattenkvaliteten via den allmänna dricksvattenanläggningen måste uppnå striktare kvalitetskrav jämfört med dricksvatten från enskilda system.

Vattentjänstplanen omfattar i övrigt inte några verksamheter eller åtgärder som medför risk för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter.

Sammantaget anser kommunen att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

8. Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen

De utredningsområden som identifieras i planen är utifrån 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster bedömda att eventuellt ha behov av kommunal VA-försörjning utifrån hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. En kommunal VA-försörjning anses på lång sikt bidra positivt till miljöeffekter som förbättrad status i recipienter, skydd av vattentäkter eller andra naturvärden även om schaktarbeten vid ledningsanläggning i utförandeskedet innebär ett ingrepp i naturen.

För nyexploatering görs en miljöbedömning inom respektive detaljplan för att säkerställa att planerad exploatering inte ger negativa miljöeffekter i det berörda området.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

9. Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt

I Valdemarsviks kommun finns flertalet skyddade områden såsom Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskyddsområden, vattenskyddsområden, riksintresse för naturvård och marina skyddade områden.

Pågående revidering av vattenskyddsområde bedöms ha en positiv påverkan för berört område.

Eventuell framtida utbyggnad av VA-anläggningen behöver ta hänsyn till skyddade områden ifall de berörs. Generellt har utbyggnad av VA-anläggningen som syfte att minska miljöpåverkan från enskilda avloppslösningar. Kommande enskilda projekt och detaljplaner säkerställer att nödvändiga miljötillstånd söks.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

1.1.3 Sammantagen bedömning

Samtliga omständigheter talar emot en betydande miljöpåverkan.

Kommunen bedömer därför att genomförandet av vattentjänstplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Detta innebär enligt kommunen att en strategisk miljöbedömning inte behöver göras.